

L'ICAC i el Museu Diocesà de Tarragona engeguen un nou projecte de recerca i transferència a la Catedral de Tarragona

Els treballs formen part de la tercera fase d'excavacions arqueològiques a la Catedral, en el marc dels Projectes Quadriennals de la Generalitat de Catalunya i el Pla Estratègic del Museu Diocesà de Tarragona.

L'**Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC)** i el **Museu Diocesà de Tarragona** engeguen una nova fase de recerca arqueològica a la Catedral de Tarragona. Els treballs inclouen l'adequació museogràfica del conjunt monumental. El projecte, que ha començat aquest 2022, té una durada prevista de quatre anys (2022-2025).

Aquesta nova actuació serà la tercera fase d'un projecte de recerca que va començar el 2005 i que s'emmarca en la convocatòria de **projectes quadriennals** de recerca en matèria d'arqueologia i paleontologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i s'articula actualment a partir dels objectius traçats en el Pla estratègic del Museu Diocesà de Tarragona.

La direcció arqueològica del projecte va a càrrec de l'investigador de l'ICAC **Josep Maria Macias**. La direcció museogràfica del projecte va a càrrec d'**Andreu Muñoz Melgar**, director del Museu Diocesà de Tarragona i investigador adscrit a l'ICAC.

Es faran treballs arqueològics a l'entorn de la Catedral (sala axial, recinte de culte imperial, exterior septentrional del Tèmenos...) i es duran a terme diferents actuacions que permetran generar continguts museogràfics per a la **creació del futur Museu Diocesà de Tarragona**, a la Casa dels Canonges (edifici del carrer Sant Pau).

LÍNIES ESTRATÈGIQUES DEL MUSEU DIOCESÀ

OBJECTIU PRINCIPAL: CREACIÓ DEL NOU MUSEU DIOCESÀ DE TARRAGONA.
CASA DELS CANONGES (EDIFICI CARRER SANT PAU)

Gairebé 100 anys de recerca arqueològica al conjunt monumental de la Catedral de Tarragona

Mn. Vilaró feu les primeres excavacions arqueològiques a la Catedral de Tarragona, el 1933.

La nova fase de treballs arqueològics a la Catedral pràcticament coincidiran amb el centenari de les primeres excavacions que s'hi ha fet, de la mà de **Mn. Joan Vilaró**, el 1933. Aquelles intervencions es van centrar sobretot a la zona de l'antiga sala axial, un espai que vindria a ser un segon temple, construït a les immediacions del Temple d'August però del qual en aquell moment se'n desconeixien les característiques bàsiques i la funció amb què es va construir.

En aquest sentit, el nou projecte que ara engeguen l'ICAC i el Museu Diocesà servirà per revisar i actualitzar tot el coneixement científic que fins ara s'ha obtingut, des de les

excavacions de Mn. Vilaró fins l'actualitat. Un altre llegat destacat és la de l'investigador **Theodor Hauschild**, que amb els seus treballs, els anys 80, va assentar bona part de les bases de la investigació sobre la topografia romana de Tàrraco.

“Un projecte de recerca que mira endavant, però que també mira enrere”, Andreu Muñoz (Museu Diocesà de Tarragona)

Són **gairebé 100 anys d'arqueologia a la Catedral de Tarragona, des de les primeres excavacions de Mossèn Vilaró el 1933**, i ara el nou projecte permetrà retornar a la ciutat de Tarragona tot aquest llegat, de coneixement científic i de protecció i recuperació del patrimoni històric.

Compromís amb la transferència i divulgació del coneixement a la ciutat de Tarragona

El nou projecte té una clara orientació a la transferència de resultats, amb l'objectiu de contribuir a la socialització del coneixement científic i ciutadà d'una realitat present del patrimoni arquitectònic català. **L'objectiu principal del projecte és la recerca, però també la divulgació del coneixement, a través de la museïtzació dels resultats.**

El projecte dotarà la Part Alta de Tarragona de nous continguts culturals i turístics.

Les actuacions adreçades a la museografia del conjunt de la Catedral facilitaran que **el patrimoni arqueològic esdevingui un motor de progrés en la dinamització turística de la ciutat de Tarragona**. Els resultats esperats inclouen la creació de recursos permanents com sales i rutes de visita, publicacions, continguts museogràfics i materials audiovisuals creats a partir de l'experimentació amb noves tecnologies aplicades a la documentació gràfica i les TIC.

Un cas d'èxit de cooperació institucional

El director de l'ICAC, **Josep Maria Palet**, ha volgut destacar l'èxit del projecte en termes de cooperació institucional en l'àmbit de Tarragona: "Gràcies a aquesta coordinació i treball en equip, Tarragona disposarà d'un nou espai museogràfic d'alt nivell".

En la mateixa línia, la directora dels Serveis Territorials de Cultura a Tarragona, la senyora **Lurdes Malgrat**, ha remarcat l'interès del projecte a nivell estratègic; un objectiu que, des del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, amb la línia de subvenció dels projectes quadriennals, es considera imprescindible a fi de fer arribar la cultura i el patrimoni al conjunt de la ciutadania.

«Les administracions hem d'incidir en la recerca, hem d'invertir per saber d'on venim i facilitar l'accés a la cultura», Lurdes Malgrat.

Urbano Lorenzo (esq.), Josep Maria Palet, Lurdes Malgrat, Andreu Muñoz i Josep Bertran durant la roda de premsa de presentació del projecte. Foto: ICAC (CC 4.0).

El **volum total d'inversió del projecte superarà els 360.000 €**, comptant les aportacions directes del **Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya** (110.000 €), l'**Ajuntament de Tarragona** (60.000 €), l'empresa **Repsol** (35.000 €), el **Museu Diocesà de Tarragona** (15.000 €) i la **Fundació Privada Mútua Catalana**; i les aportacions en concepte de prestació de serveis de l'ICAC (110.000 €), l'**Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Rovira i Virgili** (15.000 €), el **Departament de Mineralogia, Petrologia i Geologia Aplicada de la Universitat de Barcelona** (10.500 €) i el **Museu Bíblic Tarraconse** (12.000 €).

Són també entitats col·laboradores el **Departament d'Enginyeria Civil i ambiental de la Universitat Politècnica de Catalunya**, l'empresa **Leica Geosystems** i l'**Associació Cultural Sant Fructuós**.

Hermán Pinedo, regidor de Patrimoni de l'Ajuntament de Tarragona, ha fet èmfasi en la voluntat de l'Ajuntament de Tarragona de formar part de la iniciativa: "Es tracta d'un projecte de ciutat molt important i l'Ajuntament ho ha vist i hi ha volgut participar des del primer moment. Estem treballant junts per estudiar, protegir i donar a conèixer el nostre patrimoni".

Urbano Lorenzo (URV), Josep Maria Palet (ICAC), Hermán Pinedo (Ajuntament de Tarragona) i Josep Bertran (Repsol), durant la roda de premsa de presentació del projecte arqueològic a la Catedral de Tarragona. Novembre 2022. Foto: ICAC (CC 4.0).

Un projecte multidisciplinari i de col·laboració

El vicerector de la URV, **Urbano Lorenzo**, ha remarcat el caràcter multidisciplinari del projecte, en què hi participaran professionals de l'arqueologia, l'arquitectura, la topografia, especialistes en numismàtica, etc. Així, el projecte potencia la recerca i la cooperació entre

equips i disciplines aplicades a la investigació arqueològica.

Ha posat en valor, també, que es tracta d'**un projecte de recerca de proximitat**, amb agents del territori, que ahora té una alta capacitat d'impacte social, que serà també de proximitat. El suport d'institucions i entitats al projecte és una mostra del reconeixement per qualitat de la recerca que es fa al nostre territori.

Josep Bertran, responsable de Comunicació i Relacions Externes de Repsol, ha manifestat l'interès de Repsol per l'àmbit del patrimoni. Un interès que ja s'havia fet manifest en altres col·laboracions prèvies, com per exemple en el projecte de l'ICAC a la capçalera del Circ romà de Tarragona. "El patrimoni no són només els castells i Santa Tecla".

Josep M. Palet (esq.), director de l'ICAC; amb Urbano Lorenzo, vicerector de Política Científica i Projectes Interdisciplinaris de la URV; i Josep Bertran, responsable de Comunicació i Relacions Externes de Repsol. Foto: ICAC (CC 4.0).

D'altra banda, el representant de la Fundació Mútua Catalana, **Francesc Roig**, ha fet esment a una publicació sobre la Catedral de Tarragona que veurà la llum aquest mateix 2023. De caràcter divulgatiu, el contingut científic que conté està prou actualitzat com perquè pugui ser vigent almenys els propers deu anys.

Francesc Roig, "El segon gran monument de la ciutat de Tarragona, després de la romanitat, és la Catedral".

Recerca de proximitat amb recerca aplicada

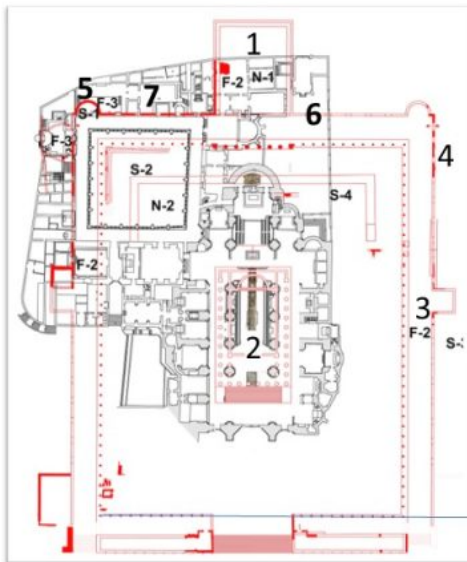
Els objectius de la nova fase del projecte inclouen l'ampliació del coneixement arqueològic de la denominada Sala Axial i l'exterior septentrional del tèmenos de culte pagà del recinte de culte de la seu del *Concilium Prouinciaie Hispaniae Citerioris*.

Les intervencions permetran garantir la protecció i conservació del passat arqueològic previ a la construcció del conjunt monumental de la Catedral de Tarragona.

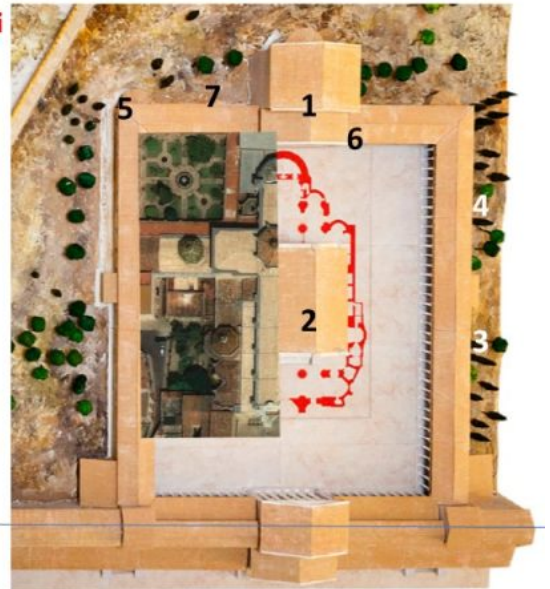

Excavacions en el conjunt monumental de la Catedral de Tarragona (III Fase).

Generalitat de Catalunya (Projecte quadriennal CLT_2022_EXP_ARQ001SOLC_00000160)

1. Sala axial/temple flavi
2. Temple d'August
3. Tarracròpolis
4. Col·legi Arquitectes
5. Sala Exedra
6. Sta. Tecla la Vella
7. Exterior Claustre

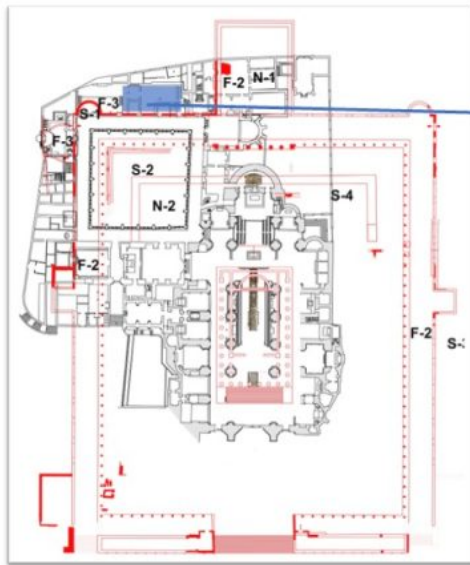

El proper mes de març començaran els primers treballs arqueològics, amb excavacions a l'exterior del claustre de la Catedral (a la zona que dona als peus del carrer Sant Pau). S'hi duran a terme treballs de geofísica amb què es documentaran les dimensions de la Sala Axial, ja que de moment en coneixem la planta, però no la longitud. Així es podrà confirmar si la sala axial arriba fins la façana del carrer Sant Pau.

Excavacions en el conjunt monumental de la Catedral de Tarragona (III Fase).

Generalitat de Catalunya (Projecte quadriennal CLT_2022_EXP_ARQ001SOLC_00000160)

Excavacions a l'exterior del Claustre. Sector Nord

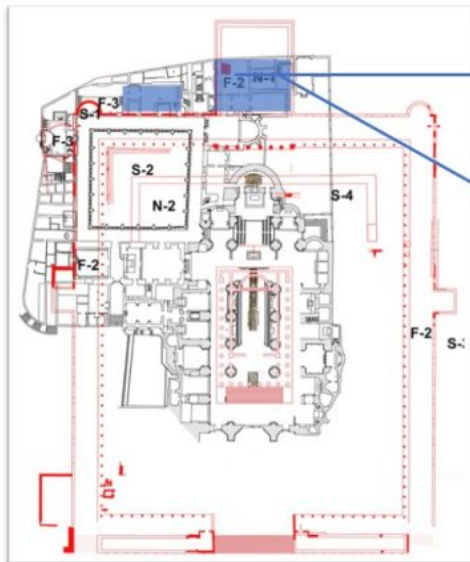
Amb l'obtenció d'aquesta nova informació es podrà **ampliar i millorar la part museogràfica de les actuals instal·lacions de la sala de l'exedra** amb l'ampliació de dues sales més: antiga botiga i aula capitular. A més de les excavacions, durant 2023 es faran diverses **jornades de portes obertes** per donar a conèixer el projecte a la ciutadania.

Durant 2024, les actuacions es centraran a l'antiga sala axial, seguint el llegat dels treballs iniciats per Mossèn Joan Vilaró el 1933. El 2025 els treballs es centraran als jardins de la capella de Santa Tecla la Vella, on els treballs d'estratigrafia permetran veure millor les estructures del recinte sagrat del temple.

Excavacions en el conjunt monumental de la Catedral de Tarragona (III Fase).

Generalitat de Catalunya (Projecte quadriennal CLT_2022_EXP_ARQ001SOLC_00000160)

Actuacions a l'antiga sala Axial.

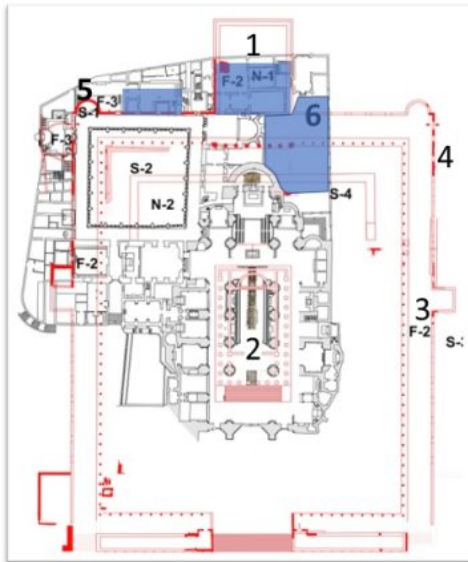
Amb l'arranjament dels jardins de Santa Tecla la Vella es podrà incorporar la capella al circuit museístic del Museu Diocesà de Tarragona, amb el relat: «El món de la mort en el cristianisme».

Pel que fa a la recerca aplicada, es revisaran i estudiar els fons museogràfics del Museu Diocesà derivats de les excavacions arqueològiques de Mossèn Serra Vilaró i Theodor Hauschild.

Excavacions en el conjunt monumental de la Catedral de Tarragona (III Fase).

Generalitat de Catalunya (Projecte quadriennal CLT_2022_EXP_ARQ001SOLC_00000160)

Excavacions en els jardins de Santa Tecla la Vella

A partir dels estudis arqueològics i documentals es podrà obtenir una seqüència diacrònica que expliqui la transformació del sector nord-occidental de la Catedral de Tarragona des d'època romana fins a l'actualitat.

El nou projecte de la Catedral de Tarragona permetrà disposar a la ciutat d'un dels espais museogràfics diacrònics més complets de la península Ibèrica.

De fet, els treballs de museïtzació del projecte es vehiculen amb el Pla Estratègic del Museu Diocesà de Tarragona. Així, el pla estratègic de museïtzació del Museu Diocesà vehicula les diferents intervencions arqueològiques que s'aniran fent des d'aquest 2022 i fins el 2025.

Acte de presentació del projecte

El projecte “Excavacions en el conjunt monumental de la Catedral de Tarragona (III Fase). Anys 2022-2025” es va presentar en roda de premsa, a la Catedral de Tarragona, el dilluns 28 de novembre de 2022.

Van assistir a l'acte: Lurdes Malgrat (directora dels Serveis Territorials de Cultura a Tarragona, Generalitat de Catalunya), Hermán Pinedo (regidor de Patrimoni de l'Ajuntament de Tarragona), Urbano Lorenzo (vicerector de Política Científica i Projectes Interdisciplinaris, Universitat Rovira i Virgili), **Josep Maria Palet** (director de l'ICAC), Antoni P. de Mendiguren (degà del Capítol Catedral de Tarragona), Josep Bertran (responsable de Comunicació i Relacions Externes de Repsol), Francesc Roig (patró de la Fundació Privada Mútua Catalana i president de Caritas Catalunya), **Andreu Muñoz** (director del Museu Diocesà) i **Josep Maria Macias** (investigador de l'ICAC).

Antecedents

L'ICAC va començar a investigar el conjunt monumental de la Catedral de Tarragona el 2005, a través de la línia de recerca sobre la ciutat antiga i, especialment, Tàrraco, i en col·laboració amb l'Arquebisbat de Tarragona, els Serveis Territorials de Cultura i l'Ajuntament de Tarragona.

Després de les prospeccions geofísiques de 2007, el 2010 es va aixecar el subsol de la Catedral i es va trobar **el Temple d'August**: unes restes de grans estructures arquitectòniques que es poden atribuir al temple que van aixecar els tarragonins del segle I dC en honor a aquell emperador que va residir a Tàrraco durant dos anys (26 i 25 aC) i va convertir la ciutat en la capital del món romà.

En fases posteriors, es van dur a terme treballs arqueològics tant a la nau central com en petits sectors en diversos punts de la Catedral. La intervenció va fer que s'haguessin d'extreure i numerar el paviment de la catedral, que després els arqueòlegs van tornar a

reposar. Les accions es van acompanyar d'accions de difusió, que van permetre que 1.700 persones visitessin les excavacions.

Presentació a la premsa de les intervencions a la Catedral de Tarragona (2010-2011). Foto: ICAC (CC 4.0).

El projecte "Excavacions en el conjunt monumental de la Catedral de Tarragona (III Fase). Anys 2022-2025" és un projecte subvencionat dins la **convocatòria de projectes quadriennals** de recerca en matèria d'arqueologia i paleontologia del Departament de

Cultura de la Generalitat de Catalunya (anys 2022-2025), segons resolució CLT/17/2022 de 10 de gener (CVE-DOGC-A-22011059-2022).

- Institucions promotores: Institut Català d'Arqueologia Clàssica i Museu Diocesà de Tarragona.
  - Direcció arqueològica del projecte: **Josep Maria Macias Solé**, investigador sènior de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica, on coordina l'**equip de recerca en Arqueologia Cristiana i de l'Antiguitat Tardana**.
  - Direcció museogràfica del projecte: **Andreu Muñoz Melgar**, director del Museu Diocesà de Tarragona i el Museu Bíblic Tarraconense; investigador adscrit a l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica.
  - Equip d'investigació: Núria Armentano (MAC), **Òscar Caldés** (ICAC), Albert Casas (UB), Sergio Coll (URV), Agustí Costa (URV), Iván Fernández (URV), **Karen Fortuny** (ICAC), **Diana Gorostidi** (URV-ICAC), **Abel Gallego** (ICAC), **Anna Gutiérrez Garcia-Moreno** (ICAC), Mahjoub Himi (UB), Andreu Muñoz Virgili (ICAC), **Josep Maria Puche** (ICAC), Míriam Ramon (Museu Bíblic Tarraconense), **Isabel Rodà** (UAB-ICAC), **Francesc Rodríguez** (URV/UB/ICAC), Imma Teixell (Generalitat de Catalunya), **Josep Maria Toldrà** (URV-ICAC).
- Més informació sobre les fases anterior del projecte: Fase I del projecte ([aquí](#)), Fase II ([aquí](#)), projecte Tarracròpolis ([aquí](#)).

L'**Institut Català d'Arqueologia Clàssica** (ICAC) és un **centre CERCA** creat com a

consorci el 2003 per la Generalitat de Catalunya i la Universitat Rovira i Virgili. Té la seu a Tarragona, ciutat reconeguda com a Patrimoni Mundial per la UNESCO l'any 2000, i està especialitzat en la recerca i formació avançada en arqueologia clàssica.

